

TITULUS VI.

CAPUT I.

DE EXSEQUIIS.

Sacras cæremonias ac ritus, quibus ex antiquissima traditione, et summorum Pontificum institutis sancta mater Ecclesia catholica in filiorum suorum exsequiis uti solet, tamquam vera religionis mysteria, christianæque pietatis signa, et fidelium mortuorum saluberrima suffragia, Parochi summo studio servare debent, atque usu retinere.

2. His itaque præstandis, qua par est modestia ac devotione ita se habebunt, ut ad defunctorum salutem, simulque ad vivorum pietatem, quemadmodum vere sunt, non ad quæstum ejusmodi ritus sancti instituti esse videantur.

3. Nullum corpus sepeliatur, præsertim si mors repentina fuerit, nisi post debitum temporis intervallum, ut nullus omnino de morte relinquatur dubitandi locus.

4. Quod antiquissimi est instituti, illud, quantum fieri poterit, retineatur, ut Missa, præsentem corpore defuncti, pro eo celebretur, antequam sepulturæ tradatur.

5. Si quis die festo sit sepeliendus, Missa propria pro defunctis præsentem corpore celebrari poterit; dum tamen conventualis Missa, et Officia divina non impediuntur, magnaue diei celebritas non obstet.

6. Caveant omnino Parochi, alique Sacerdotes, ne sepulturæ, vel exsequiarum, seu anniversarii mortuorum officii causa quidquam paciscantur, aut tamquam pretium exigant; sed iis elemosynis contenti sint, quæ aut probata consuetudine dari solent, aut Ordinarius constituerit. Neque permittant, ut pallia, aut alia Altaris ornamenta, ad ornatum feretri, vel tumbæ adhibeantur.

7. Cum autem antiquissimi ritus ecclesiastici sit, cereos accensos in exsequiis et funeribus deferre, caveant item, ne ejusmodi ritus omittatur, ac ne quid avare, aut indigne in eo committatur.

8. Pauperes vero, quibus mortuis nihil, aut ita parum superest, ut propriis impensis humari non possint, gratis omnino sepeliantur; ac debita lumina suis impensis, si opus fuerit, adhibeant Sacerdotes, ad quos defuncti cura pertinet, vel aliqua pia confraternitas, si fuerit, juxta loci consuetudinem.

9. Ubi viget antiqua consuetudo sepeliendi mortuos in Cœmeteriis, retineatur; et ubi fieri potest, restituatur: at vero cui locus sepulturæ dabitur in Ecclesia, humi tantum detur. Cadavera autem prope altaria non sepeliantur.

10. Sepulchra Sacerdotum, et Clericorum cujuscumque Ordinis, ubi fieri potest, a sepulchris laicorum separata sint, ac decentiori loco sita; atque ita, ubi commodum fuerit, ut alia pro Sacerdotibus, alia pro inferioris Ordinis Ecclesiæ ministris parata sint.

11. Sacerdos, aut cujusvis Ordinis Clericus defunctus, vestibus suis quotidianis communibus usque ad talarem vestem inclusive, tum desuper sacro vestitu sacerdotali, vel clericali, quem Ordinis sui ratio deprecatur, indui debet.

Sacerdos quidem super talarem vestem, amictu, alba, cingulo, manipulo, stola et casula, seu planeta violacea sit indutus.

12. Diaconus vero induatur amictu, alba, cingulo, manipulo, stola super humerum sinistrum, quæ sub axilla dextera annectatur, et dalmatica violacea.

13. Subdiaconus autem amictu, alba, cingulo, manipulo et tunicella.

14. Alii præterea inferiorum Ordinum Clerici superpelliceo supra vestem talarem ornari debent, singuli prædicti cum tonsura, ac birretis suis.

15. Nullum porro cadaver perpetuæ sepulturæ traditum, ex ulla cujusvis Ordinis Ecclesia asportari liceat, nisi de licentia Ordinarii.

16. Laici cadaver, quolibet generis, aut dignitatis titulo præditus ille fuerit, Clerici ne deferant, sed laici.

17. Corpora defunctorum in Ecclesia ponenda sunt pedibus versus Altare majus; vel si conduntur in Oratoriis, aut Capellis, ponantur cum pedibus versis ad illarum Altaria: quod etiam pro situ et loco fiat in sepulchro. Presbyteri vero habeant caput versus Altare.

18. Ceterum nemo christianus in communionem fidelium defunctus, extra Ecclesiam, aut Cœmeterium rite benedictum sepeliri debet; sed si necessitas cogat ex aliquo eventu aliquando ad tempus aliter fieri, curetur, ut quatenus fieri poterit, corpus in locum sacrum quamprimum transferatur; et interim semper crux capiti illius apponi debet, ad significandum illum in Christo quiescere.

CAPUT 2.

QUIBUS NON LICET DARE ECCLESIASTICAM SEPULTURAM.

Ignorare non debet Parochus, qui ab ecclesiastica sepultura ipso jure sunt excludendi, ne quemquam ad illam contra sacrorum Canonum decreta umquam admittat.

2. Negatur igitur ecclesiastica sepultura paganis, Judæis, et omnibus infidelibus; hæreticis, et eorum fautoribus; apostatis a christiana fide; schismaticis, et publicis excommunicatis majori excommunicatione; interdictis nominatim, et iis, qui sunt in loco interdicto, eo durante.

3. Seipsos occidentibus ob desperationem, vel iracundiam (non tamen si ex insania id accidat), nisi ante mortem dederint signa pœnitentiæ.

4. Morientibus in duello, etiamsi ante obitum dederint pœnitentiæ signa.

5. Manifestis, et publicis peccatoribus, qui sine pœnitentiâ perierunt.

6. Iis de quibus publice constat, quod semel in anno non susceperunt Sacramenta Confessionis, et Communionis in Pascha, et absque ullo signo contritionis obierunt.

7. Infantibus mortuis absque Baptismo.

8. Ubi vero in prædictis casibus dubium occurrerit, Ordinarius consulatur.

CAPUT 3.

EXSEQUIARUM ORDO.

onstituto tempore, quo corpus ad Ecclesiam deferendum est, convocetur Clerus, et alii, qui funeri interesse debent, et in parochialem, vel in aliam Ecclesiam, juxta loci consuetudinem, ordine convenient; ac datis certis campanæ signis, eo modo et ritu, quo in eo loco fieri solet, Parochus indutus superpelliceo et stola nigra, vel etiam pluviali ejusdem coloris, clerico præferente crucem, et alio aquam benedictam, ad domum defuncti una cum aliis procedit. Distribuuntur cerei, et accen-

duntur intorticia. Mox ordinatur Processio, præcedentibus laicorum confraternitatibus, si adsint; tum sequitur Clerus regularis, et sæcularis per ordinem; binique procedunt, prælata cruce, devote Psalmos, ut infra, decantantes, Parocho præcedente feretrum cum luminibus; inde sequuntur alii funus comitantes, et pro defuncto Deum rite deprecantes sub silentio.

2. Parochus vero, antequam cadaver efferatur, illud adspersit aqua benedicta, mox dicit Antiphonam: Si iniquitates, cum Psalmo De profundis clamavi, etc. (pag. 150). In fine Réquiem æternam dona ei, Dómine, * Et lux perpétua luceat ei. Repetit Antiphonam totam: Si iniquitates observáveris, Dómine: Dómine, quis sustinébit? Deinde cadaver effertur, Parochusque de domo procedens, statim gravi voce intonat Antiphonam: Exsultábunt Dómino. et cantores inchoant Psalmum Miserére, etc. (pag. 180), Clero alternatim prosequente: ac si longitudo itineris postuláverit, dicantur Psalmi Graduales, Ad Dóminum cum tribulárer, etc. vel alii Psalmi ex Officio Mortuorum (pag. 148 sqq.), et in fine cujuslibet Psalmi dicitur: Réquiem æternam dona ei, Dómine, etc. qui Psalmi devote, distincte, gravique voce recitari debent usque ad Ecclesiam.

3. Ad ingressum Ecclesiæ repetitur Antiphona: Exsultábunt Dómino ossa humiliáta. Deinde Ecclesiam ingressi, cantant Responsorium, cantore incipiente, et Clero alternatim respondente, videlicet:

Modus IV. *Mi-la.*

Subve-ní - te Sancti De - - - i, oc - cúr - ri-te Ange-
li Dó-mi-ni: * Sus-ci-pi-én-tes á-nimam e - - jus: *

Of-fe-réntes e - - am in con-spé-ctu Al - - tís-si-mi.

Ÿ. Sus-ci-pi-at te Christus, qui vo-cá-vit te: et in sinum
A-brahæ Ange-li de-dú - cant te. Suscipiéntes. ut supra.

Ÿ. Réqui-em æ-térnam do-na e - i, Dó-mi-ne.

R. Et lux perpé-tu-a lú - ce-at e - i. Offeréntes. ut supra.

4. Deposito feretro in medio Ecclesiæ, ita ut defuncti pedes, si fuerit laicus, sint versus Altare majus; si vero fuerit Sacerdos, ut dictum est, caput sit versus ipsum Altare; et cereis accensis circa corpus, statim, nisi quid impediatur, ut infra monebitur, dicatur Officium Mortuorum, cum tribus Nocturnis, et Laudibus, ut infra ponitur; et duo ex Clero incipiant absolute Invitatorium:

Regem, cui ómnia vivunt: * Veníte, adorémus;
et repetitur a Clero: **Regem, cui ómnia vivunt: Veníte, adorémus.**

Psalmus. **Veníte, exsultémus, etc.** et duplicantur Antiphonæ.

5. Ad finem Officii post Antiphonam Cantici Benedictus, etc. Ego sum resurrectio, etc. dicitur Pater noster. secreto.

Ÿ. Et ne nos indúcas in tentatiónem.

R. Sed líbera nos a malo.

Ÿ. A porta ínferi.

R. Erue, Dómine, ánimam ejus.

Ÿ. Requiéscat in pace.

R. Amen.

Ÿ. Dómine, exaúdi oratiónem meam.

R. Et clamor meus ad te véniat.

Ÿ. Dóminus vobíscum.

R. Et cum spíritu tuo.

Orémus.

Oratio.

Absólve, quæsumus Dómine, ánimam fámulí tui ab omni vínculo delictórum: ut in resurrecti-
nis glória inter Sanctos et Eléctos tuos resuscitá-
tus respíret. Per Christum Dóminum nostrum.

R. Amen.

6. Dum in Officio dicuntur Laudes, Sacerdos cum ministris paratur ad celebrandam Missam solemnem pro defuncto, si tempus congruens fuerit, ut in die depositionis in Missali Romano.

7. Finita Missa, Sacerdos, deposita casula, seu planeta, et manipulo, accipit pluviale nigri coloris: et Subdiaconus accipit crucem; et accedit ad feretrum, et se sistit ad caput defuncti cum cruce, medius inter duos acolythos seu ceróferarios cum candelabris et candelis accensis: et omnes alii de Clero veniunt ordinatim in gradu suo cum candelis accensis, et stant in circuitu feretri: tum sequitur Sacerdos cum Diacono, et assistente, aliisque ministris, et facta reverentia Altari, sistit se contra crucem ad pedes defuncti, retro adstantibus ei a sinistris duobus acolythis, uno cum thuribulo et navicula incensi, altero cum vase aquæ benedictæ et adpersorio, et acolytho, seu Clerico tenente librum, absolute dicit sequentem Orationem:

Non intres in iudicium cum servo tuo, Dómine, quia nullus apud te justificábitur homo, nisi per te ómnium peccatórum ei tribuátur remissio. Non ergo eum, quæsumus, tua judiciális senténtia premat, quem tibi vera supplicatio fidei christiánæ comméndat: sed grátia tua illi succurrénte, mereátur evádere iudicium ultiónis, qui dum víveret, insignítus est signáculo sanctæ Trinitátis: qui vivis et regnas in sæcula sæculórum. *R.* Amen.

8. Deinde cantore incipiente, Clerus circumstans cantat sequens Responsorium:

Modus II. *Re-fa.*

Li-be-ra me, Dó - mi-ne, de mor-te æ-tér - na in dí-e

il-la tre-mén-da: * Quando cœ-li mo-vén-di sunt et

ter-ra: * Dum vé - - - - - neris ju-di-cá - - - - -

re sæ - cu-lum per ignem. *¶* Tremens factus sum e-go,

et tí - me-o, dum discússi-o vé - nerit, atque ven-tú-ra i - ra.

Repetitur: Quan-do cœ - li mo-vén-di sunt et ter - ra.

¶ Di-es il - la, di - es i - ræ, ca - la - mi - tá - tis et mi -

sé - ri - æ, di - es ma - gna et a - má - ra val - de.

Repetitur: Dum vé - - - - - ne-ris ju-di-cá - - - - -

re sæ - cu-lum per i-gnem.

¶ Ré-qui-em æ - tér-nam do-na e - is, Dó - mi - ne:

et lux per-pé-tu - a lú - ce - at e - is.

Repet. Líbera me, Dómine. usque ad *¶*. Tremens.

9. Dum cantatur prædictum Responsorium, Sacerdos, acolytho et Diacono ministrante, accipit incensum de navicula, et ponit in thuribulum; et finito Responsorio, cantor cum primo Choro dicit:

Et secundus
Chorus
respondet:

Ký-ri-e e-lé-i-son. Christe e-lé-i-son.

Deinde omnes
simul dicunt:

Ký-ri-e e - - lé - i - son.

10. Mox Sacerdos dicit alta voce: Pater noster; et secreto dicitur ab omnibus; et ipse interim accipit a Diacono vel acolytho adpersorium aquæ benedictæ, et facta profunda inclinatione cruci, quæ est ex adverso, Diacono, seu ministro genuflectente, et fimbrias pluviæ sublevante, circumiens feretrum (si transit ante Sacramentum, genuflectit), adspersit corpus defuncti; deinde reversus ad locum suum, Diacono ministrante, accipit thuribulum, et eodem modo circuit feretrum, et corpus incensat, ut adperserat: postea reddito thuribulo ei, a quo acceperat, stans in loco suo, acolytho, seu alio ministro tenente librum apertum ante se, dicit:

Ÿ. Et ne nos inducas in tenta-ti-ónem. R. Sed lí-be-ra nos a ma-lo.

Ÿ. A por-ta ín-fe-ri. R. E-ru-e, Dó-mi-ne, á-nimam e-jus.

Ÿ. Re-qui-é-scat in pa-ce. R. A-men.

Ÿ. Dó-mi-ne, exaúdi o-rati-ónem meam. R. Et clamor meus ad te véniat.

Ÿ. Dó-mi-nus vo-bíscum. R. Et cum spí-ri-tu tu-o.

Orémus.

Oratio.

Deus, cui próprium est miseréri semper, et párcere: te súpplices exorámus pro ánima fámuli tui **N.**, quam hódie de hoc sáeculo migráre jussisti, ut non tradas eam in manus inimíci, neque obliviscáris in finem, sed júbeas eam a sanctis Angelis súscipi, et ad pátriam paradísi perdúci: ut quia in te sperávit, et crédidit, non pœnas inférni sustíneat, sed gáudia æténa possídeat. Per Christum Dóminum nostrum. R. Amen.

Si defunctus fuerit Sacerdos, in Oratione dicatur: pro ánima fámuli tui **N.** Sacerdótis, quam, etc.

11. Finita Oratione, corpus defertur ad sepulchrum, si tunc deferendum sit: et dum portatur, Clerici cantant Antiphonam:

Modus VIII. Sol-ut.

In pa-ra-dí-sum de-dúcant te An-ge-li: in tu-o ad-vén-tu

sus-cí-pi-ant te Már-ty-res, et perdúcant te in ci-vi-tá-tem

sanctam Je-rú-sa-lem. Chorus An-ge-ló-rum te sus-cí-pi-at,

et cum Lá-za-ro quondam paúpe-re æ-térnam hábeas ré-quiem.

12. Cum autem pervenerit ad sepulchrum, si non est benedictum, Sacerdos illud benedicit, dicens hanc Orationem:

Orémus.

Deus, cujus miseratióne ánimæ fidélium requi-escunt, hunc túmulum benedícere dignáre, eíque

Angelum tuum sanctum députa custódem: et quorum, quarúmque córpora hic sepeliúntur, ánimas eórum ab ómnibus absólve vínculis delictórum, ut in te semper cum Sanctis tuis sine fine læténtur. Per Christum Dóminum nostrum.

R. Amen.

13. Dicta Oratione, Sacerdos aqua benedicta adspergat, deinde incenset corpus defuncti, et tumulum.

14. Quod si corpus tunc ad sepulturam non deferatur, omisso Responsorio: In paradísium, etc. et benedictione sepulchri, si jam est benedictum, prosequatur Officium, ut infra: quod numquam omittitur; et intonet Antiphonam.

Antiphona.

Ton. II.

E - go sum. Cant. Zach. Be - ne - dí - ctus Dó - mi - nus De - us

Is - ra - el. pag. 186. U e a e i.

Et repetitur
Antiphona.

E - go sum re-sur-ré-cti-o et vi-ta, qui cre-dit

in me, é - ti-am si mórtu-us fú - e - rit, vi-vet: et omnis

qui vi-vit, et cre-dit in me, non mo-ri - é - tur in æ - térnium.

Postea Sacerdos dicit:

Kýrie eléison. Christe eléison. Kýrie eléison.
Pater noster. Interim corpus adspergit.

V. Et ne nos indúcas in tentatiónem.

R. Sed líbera nos a malo.

V. A porta ínferi.

R. Erue, Dómine, ánimam ejus.

V. Requiéscat in pace. **R.** Amen.

V. Dómine, exaúdi oratiónem meam.

R. Et clamor meus ad te véniat.

V. Dóminus vobíscum.

R. Et cum spírítu tuo.

Orémus.

Fac, quæsumus Dómine, hanc cum servo tuo defúncto (**vel** fámula tua defúncta) misericórdiam, ut factórum suórum in pœnis non recípiat vicem, qui (**vel** quæ) tuam in votis ténuít voluntátem: ut sicut hic eum (**vel** eam) vera fides junxit fidélium turmis; ita illic eum (**vel** eam) tua miserátio sóciat angélicis choris. Per Christum Dóminum nostrum.

R. Amen.

V. Réquiem ætérrnam dona ei, Dómine.

R. Et lux perpétua lúceat ei.

V. Requiéscat in pace. **R.** Amen.

V. Anima ejus, et ánimæ ómnium fidélium defunctórum per misericórdiam Dei requiéscant in pace.

R. Amen.

15. Deinde a sepultura in Ecclesiam, **vel** in sacristiam revertentes, dicant sine cantu Antiphonam: Si iniquitátes, cum Psalmo: De profúndis, etc. Réquiem ætérrnam, etc.

16. Si vero ob rationabilem causam, videlicet ob temporis angustiam, **vel** aliorum funerum instantem necessitatem, prædictum Officium Mortuorum cum tribus Nocturnis, et Laudibus dici non potest; deposito in Ecclesia feretro cum corpore, dicatur saltem primum Nocturnum cum Laudibus, **vel** etiam sine Laudibus, maxime ubi ejusmodi viget consuetudo, incipiendo ab Invitatorio: Regem, cui ómnia vivunt, * Veníte, adorémus.

17. Et postea omnia alia dicantur, quæ supra præscripta sunt dicenda post Officium Mortuorum et Missam.

18. Quod si etiam ea fuerit temporis angustia, **vel** alia urgens necessitas, ut unum Nocturnum cum Laudibus dici non possit, aliæ prædictæ preces et suffragia numquam omittantur.

19. Missa vero, si hora fuerit congruens, ritu pro defunctis, ut in die obitus, præsente corpore, non omittatur, nisi obstet magna diei solemnitas, aut aliqua necessitas aliter suadeat: et post Missam fiat, ut supra.

CAPUT 4.

OFFICIUM DEFUNCTORUM.

Dicitur in Choro in die depositionis, et aliis diebus pro temporis opportunitate, et Ecclesiarum consuetudine, ut supra dictum est. In die vero depositionis, et tertio, septimo, trigesimo, et anniversario, duplicantur Antiphonæ: et in fine Psalmorum dicitur: Réquiem ætérnam * dona eis, Dómine. Et lux perpétua * líceat eis; etiam si pro uno tantum fiat Officium.

AD VESPERAS.

Absolute incipitur ab Antiphona.

Ton. II.

Placé-bo Dó-mi-no, in re-gi-ó-ne vi-vó-rum.

Ps. 114. Di-lé-xi, quóni-am ex-aú-di-et Dó-mi-nus. U e a e i.

Psalmus 114.

Diléxi, quóniam exáudiet Dóminus * vocem oratiónis meæ.

Quia inclinávit aurem suam mihi: * et in diébus meis invocábo.

Circumdedérunt me dolóres mortis: * et perícula inférni invenérunt me.

Tribulatióem et dolórem invéni: * et nomen Dómini invocávi.

O Dómine líbera ánimam meam:

* miséricors Dóminus, et justus, et Deus noster miserétur.

Custódiens párvulos Dóminus: * humiliátus sum, et liberávit me.

Convértere ánimam meá in réquiem tuam: * quia Dóminus benefécit tibi.

Quia erípuit ánimam meam de morte: * óculos meos a lácrimis, pedes meos a lapsu.

Placébo Dómino * in regióne vivórum.

Réquiem ætérnam.

1. Antiphona.

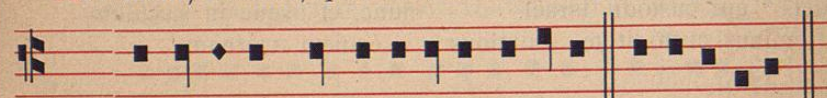
Placé-bo Dó-mi-no in re-gi-ó-ne vi-vó-rum.

2. Antiphona.

Ton. II.

He-i mi-hi, Dó-mi-ne, qui-a inco-látus meus pro-lon-gá-tus est.

Ps. 119. Ad Dóminum cum tri-bu-lá-rer clamá-vi. U e a e i.

Psalmus 119.

Ad Dóminum cum tribulárer clamávi: * et exaudivit me.

Dómine líbera ánimam meam a lábiis iniquis, * et a lingua dolósa.

Quid detur tibi, aut quid apponátur tibi * ad linguam dolósam?

Sagittæ poténtis acútæ, * cum carbónibus desolatóriis.

Hei mihi, quia incolátus meus prolongátus est: habitávi cum habitántibus Cedar: * multum incolá fuit ánimam meam.

Cum his, qui odérunt pacem, eram pacíficus: * cum loquébar illis, impugnábant me gratis.

Réquiem ætérnam.

2. Antiphona.

He-i mi-hi, Dó-mi-ne, qui-a inco-látus meus pro-lon-gá-tus est.

3. Antiphona.

Ton. II.

Dó-mi-nus cu-stó-dit te ab o-mni ma-lo: cu-stó-di-at

á-ni-mam tu-am Dó-mi-nus. Ps. 120. Le-vá-vi ó-cu-los

me-os in mon-tes. U e a e i.